

har undersøgt mulighederne for at fremskaffe nøjagtige oplysninger om musikkens tempo og rytmiske frasering fra tiden for metronomens opfindelse. Det viser sig muligt at udtrække mange vigtige informationer af de målinger af musik, som blev foretaget i 1700-tallet ved hjælp af et pendul. Der er også meget at hente gennem datidens mekaniske musikinstrumenter, f.eks. fløjteure, og især gennem de bevarede opskrifter til overførsel af musik til valsernes præcise gengivelse af tempo og frasering. Emnet er fascinerende og vil straks fange enhver, der arbejder med periodens musik. Desværre er artiklen blot en appetitvækker med få håndfaste anvisninger, derfor er det ærgerligt, at den ikke indeholder henvisninger til anden, nyere litteratur, som kan føre læserens videre ad det anviste spor.

Jesper Bøje Christensens artikel om udførelse af generalbas i musik af Händel og Bach er samlingens længste (57 sider) og vægtigste. På grundlag af kildestudier giver forfatteren sit personlige bud på hvordan man kan udføre de becifrede basstemmer ledsaget af talrige node-eksempler, incl. forfatterens egne smukt gennemarbejdede og kunstnerisk tilfredsstillende forslag. Stoffet er delt i to kapitler: „Den italienske stil i dens tysk-engelske udformning, som den formodentlig er blevet praktiseret af Georg Friedrich Händel“ og „Elementer der antagelig indgår i Bachs personlige stil“. Man skal lægge mærke til ordene „formodentlig“ og „antagelig“ og så lade sig inspirere af de mange gode iagttagelser, som teksten vrirler med. Her er stof til eftertanke – og måske afsæt til et fuldtonevne akkompagnement. Artiklen er veldokumenteret, måske endda så meget at det tynger fremstillingen unødigt, og de sidelange tyske og italienske citater, for det meste i facsimile, gør ikke sagen lettere for den, der er ved at trænge ind i generalbasspillet's mysterier.

Peter Woetmann Christoffersen

Flute Concertos by Scheibe, Agrell & Hasse. Maria Bania (fløjte), Irene Spranger (fløjte) og Concerto Copenhagen under ledelse af Andrew Manze. CD Chandos CHAN 0535.

Der er mange grunde til at hilse denne indspilning af et mindre udvalg fra musikfundet på Aalholm Slot velkommen. Dels indbyder den forbløffende historie om fundet af grev Otto Ludvig Rabens 1700-talssamling i et tårnvæ-

relse på det lollandske gods i sig selv til, at smagsprøver levendegøres. Dels udgør samlingen på ca. 75 musikværker i manuskript og henved det dobbelte antal i samtidige tryk et enestående materiale til en periode i den nationale musikhistorie, der stadig ikke er for godt dækket ind, og da slet ikke i plade/CD-litteraturen.

Men der er også en anden grund til at glæde sig over specielt denne indspilning. Med ensemblet Concerto Copenhagen – som også kalder sig Co-Co – ser det nemlig ud til, at der omsider kan gives et seriøst dansk bud på 1700-tals musik i original udførelse. Og det med en lykkelig kombination af autenticitet og en fundamental kunstnerisk holdning, der får denne 250 år gamle musik til at ramme noget i en mentalitet på tærskelen til det 21. århundrede. Concerto Copenhagen har ved flere koncerter i de sidste par år demonstreret denne evne til at forene historie og oplevelse, og det gør de også på denne indspilning.

Indspilningen er med andre ord udtryk for en selvforsyning, vi ikke er vant til. Med denne danske produktion kommer vi tættere på 1700-tallets danske musikliv, som det udfoldedes i mere eller mindre formelle rammer, på landets godser, i hovedstadens vinterpalæer eller i forsamlingslokaler.

Musiksamlingen fra Aalholm viser, at den danske musikhorisont omkring midten af 1700-tallet var præget af europæiske strømninger, og det vil især sige den italiensk prægede solokonzert eller kammermusik. At fløjtelitteraturen vejer tungt i samlingen, skyldes grev Otto Ludvig Rabens egne færdigheder på dette instrument.

Udvalget af fløjtekoncerter på Chandos-indspilningen giver også et indtryk af bredden. Medtaget er to koncerter (A-dur og D-dur) af de ialt tre fundne koncerter af Johann Adolph Scheibe (1708-1776), en koncert i D-dur af den svenskfødte, men i Tyskland virkende komponist Johann Joachim Agrell (1701-1765) og endelig en koncert i G-dur af operakomponisten Johann Adolph Hasse (1699-1783).

Alle koncerterne har et umiskendeligt italiensk præg. De hurtige satser er glansfulde og energirige, og enkelheden i linjen er forenet med solistens virtuose udfyldning af akkorder. De langsomme satser, derimod, er overvejende ariose og med stor følsomhed i udtrykket. Her finder man den største individualisering mellem de fire repræsenterede komponister, med

Johann Adolph Scheibe som den mest bagudskuende.

I Aalholm-samlingen fandtes ialt tre fløjtekoncerter af Scheibe og to af Agrell, som alle må antages at være unikke. En samlet indspilning af disse fem koncerter ville have været et godt alternativ. Men koncerten af Hasse fører unægteligt et perspektiv til udvalget, idet den er med til at placere det i en større europæisk sammenhæng. Og så er den i sig selv spændende, blandt andet kan nævnes sidstesatsens effektfulde strygeraccenter.

Det er Danmarks Radios Peter Hanke og Lars Palsig, der har produceret indspilningen for det engelske pladeselskab Chandos. Om deres arbejde er der det at sige, at indspilningen naturligvis byder på alle digitalteknikkens dyder, først og fremmest den kølige lydefrihed og forøgede dynamik. Men den avancerede teknik og Radiohusets Studie 2 giver desværre også indspilningen en glathed og anonymitet, som muligvis er et kommercielt betinget krav, men som bestemt ikke bidrager til charmen. Placeret foran højttalerne savner lytteren nærheden til instrumenterne og den formentlig ganske tørre akustiske ramme, som 1700-tallets *liebhaber-* og *kemner-*musik ofte må have udfoldet sig i. Værre er dog, at balancen mellem traversfløjtes meget sarte klang og det tolv mand store strygerensemble ikke forekommer helt overbevisende, formentlig som følge af en tættere mikrofonering af solisten.

Efter Aalholm-fundet og etableringen af Concerto Copenhagen er det nu kun op til teknikkerne, om vi har en klingende dansk musikhistorie fra 1700-tallet.

Thor kil Kjems

Peter Heise: Drot og Marsk, opera i fire akter. Tekst: Christian Richardt. Medvirkende: Poul Elming, Bent Norup, Eva Johansson, Inga Nielsen, Kurt Westi m. fl. Radiosymfoniorkestret og Radiokoret. Dirigent: Michael Schonwandt. CD CHAN 9143-5.

Er *Drot og Marsk* en nationalopera? Skal man tro Wenzel de Neergaard, der har skrevet en programartikel til den nyeste opsætning af operaen på Det kgl. Teater, så er den en nationalopera. Har man set Lone Koppels Götz Friederich-inspirerede opsætning på nationalteatret, kommer man i tvivl. Hun har fjernet hele den

ingemanske middelalderkolorit, altså det traditionelt nationalromantiske, og viser, at operaen musikalsk og psykologisk er så spændende, at den kan fængsle selv efter en så hårdhændet behandling.

Har man læst Niels Martin Jensens artikel til den nye CD-indspilning, kommer man også i tvivl. Han mener, at en opera skal have en håndfast politisk betydning som f.eks. *Den stumme i Portici*, der udløste en revolution, for at gøre sig fortjent til betegnelsen. Han tilkender ganske vist det danske værk nationalromantiske træk, men „en nationalopera blev *Drot og Marsk* ikke“... „derimod et værk på skillevejen mellem en national tradition og en europæisk nyorientering“.

Operaens emne er hentet fra de historiske myter, som er nationalt fællesgods. Som Inge-mann var inspireret udefra af den romantiske historieskrivning (Walter Scott), sådan kunne Christian Richardt vel dårligt undgå at blive påvirket af sin samtids realistiske litteratur. Ligesom Peter Heise på sine rejser blev inspireret af tidens operastil. Men jeg kan ikke se, at det har forhindret, at *Drot og Marsk* er blevet en nationalopera. Værket er – især fra komponistens side – et selvstændigt værk med udpræget nationale træk i emne og lokalkolorit. Som nationalmonument vinder det i øvrigt ved, at hovedpersonen ikke er en glansbilledhelt, men et magtmenneske i sine drifters vold ligesom titelpersonen i Mussorgskijs *Boris Gudonov*.

Siden uropførelsen har *Drot og Marsk* stået på Det kgl. Teaters spilleplan med nogenlunde regelmæssige mellemrum. Radio og fjernsyn har bragt operaen i sin helhed, og brudstykker har ofte stået på radiokoncerternes program.

I slutningen af 1970'erne udkom der to LP-plader, tilrettelagt af Jørn Bramming og Knud Ketting: *Den mørkelagte opera* (EMI C 053-39302) og *Peter Heise i historiske optagelser* (EMI C 057-39404). Her er der mulighed for at opleve fortidens vokale storheder i uddrag fra *Drot og Marsk*. Det drejer sig dels om overspillede 78-plader, dels om optagelser fra radiokoncerter.

Niels Juul Simonsen, den første marsk Stig, kan høres i en Heise-romance „Vågn af din slummer“. Det er nu mest den gammeldags fru Heiberg-deklamation, der er interessant. Om Simonsens marsk kan man ikke rigtig gøre sig nogen forestilling, da han ved indspilningen i 1903 er 57 år gammel.

Et kuriosum er også *Anders Brems* som en jovial kong Erik, en rolle han næppe har sun-